

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - В А Р Н А
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „АГРАРНА ИКОНОМИКА“

Приета от ФС: протокол №11/ 25.04.2024

Приета от КС: протокол №7 / 11.04.2024

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(Доц. д-р Денка Златева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И БЕЗОПАСНОСТТА”;

ЗА СПЕЦ: „Екоикономика“; ОКС „магистър“ – задочно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СС и СНУ, 6 за ДНДО и СПН;

СЕМЕСТЪР: 9 за СС и СНУ, 11 за ДНДО и СПН ;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 30 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:	
т. ч.	
● ЛЕКЦИИ	15
● УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия)	15
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	210

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Мария Станимирова)

2.
(доц. д-р Антоанета Стоянова)

Ръководител катедра:
„Аграрна икономика“ (проф. д-р Теодорина Турлакова)

1. АНОТАЦИЯ

Съвременните условия за участие в стопанската практика и пазарните процеси налагат много добро познаване на всички параметри по проектирането, създаването, поддържането и реализирането на качеството на произвеждания продукт. За тази цел е необходимо съблюдаване на качеството на всички равнища на управление на организацията, постоянен анализ и усъвършенстване на съществуващата система за управление на качеството. От съществено значение са въпросите свързани с безопасността на продуктите (в т.ч. стоки и услуги), които при нормални и разумно предвидими условия за употреба, не представляват риск за живота и здравето на потребителите.

С настоящата учебна дисциплина „Системи за управление на околната среда и безопасността“, студентите от специалност „Екоикономика“ се запознават със спецификите на качеството като обект на управление, в т.ч. качеството на системи, процеси и продукти, както и безопасността на стоките, като елемент на качеството. С изучаването на тази дисциплината студентите от специалността придобиват необходимите теоретични и практически знания, за да могат да:

- ✓ познават терминологията отнасяща се към управлението на качеството;
- ✓ познават концепциите, подходите и методите за управление на качеството;
- ✓ участват при разработването, сертификацията и оценката на системи за управление на качеството и системи за безопасност;
- ✓ познават основни изисквания, свързани с безопасността на стоките, към които производителите и търговците, следва да се придържат и др.

Дисциплината формира умения за: практическо приложение на принципите на съвременната концепция за управление на качеството; избор на адекватни подход (подходи) и методи за управление на качеството в организацията; приложение на процеса на проектиране, сертификация и одит на система за управление на качеството, както и на основни документи в СУК; познаване и практическо приложение на основните стандарти за продукти и процеси.

Изучаването на дисциплината развива основни компетентности, съгласно препоръката на Съвета на Европейския съюз от 22 май 2018 г., сред които водещо място заемат:

- ✓ Цифровата компетентност – осигурява се с използването на електронни таблици; изготвяне на презентации; способност за търсене и намиране на релевантна информация; създаване и работа с масиви от данни по повод внедряване на системи за управление и др.
- ✓ Личностната компетентност – разбиране и управление на взаимодействия и комуникации в различни социално-културни контексти; осъзнаване на необходимостта от разнообразни комуникационни подходи и инструменти, които са адаптирани към контекста на взаимодействие; умения за решаване на реално съществуващи проблеми свързани с качеството и безопасността; умения за планиране на задачи и др.
- ✓ Предприемаческата компетентност – създаване на умения за критично мислене; аналитичност, прогнозиране, програмиране, проектиране, планиране на системи за управление на качеството и безопасността; управленски умения, умения за работа в екип; осведоменост за социално-икономически тенденции и способност за диагностика; управление на риска свързан с качеството и безопасността; креативност, любознателност; упоритост, работоспособност, гъвкавост; отговорност, социална ангажираност и др.

Дисциплината осигурява и стимулира придобиването на по-широкопрофилна подготовка с хибриден характер, постигната като резултат от извършени научни изследвания на екипа лектори в областите на други професионални направления като природните науки,

администрацията и управлението, правото и др., което дава възможност на студентите да придобият специфични знания и компетенции от професионални направления извън икономиката и управлението.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
1.	ВЪВЕДЕНИЕ В ДИСЦИПЛИНАТА
1.1.	Качеството като икономическа категория
1.2.	Качеството като обект на управление
1.3.	Обща характеристика на качеството на стоките и тяхната безопасност
2.	ЕВОЛЮЦИЯ НА КОНЦЕПЦИИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО. ТОТАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО
2.1.	Развитие на концепциите за управление на качеството
2.2.	Ключови изследователи в областта на управлението на качеството и техните концепции
2.3.	Принципи на тоталното управление на качеството (TQM)
2.4.	Особености на управление на качеството в областта на услугите
3.	МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА КАЧЕСТВОТО
3.1.	Базови подходи за управление на качеството
3.2.	Подходът “Бенчмаркинг“ в управление на качеството
3.3.	Подходът „Реинженеринг“ в управление на качеството
3.4.	Методи за управление на качеството
4.	СЪВРЕМЕННИ АСПЕКТИ НА КАЧЕСТВОТО И БЕЗОПАСНОСТТА НА СТОКИТЕ
4.1.	Структура, управление и оценка на качеството и безопасността на стоките (показатели, подходи и методи за оценка)
4.2.	Обща характеристика на качеството на стоките
4.3.	Класификация и асортимент на стоките
4.4.	Кодиране, маркиране и етикетирание и опаковане на стоките
5.	НОРМАТИВНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЕГЛАМЕНТИРАНЕ НА КАЧЕСТВОТО И БЕЗОПАСНОСТТА КАТО ОБЕКТ НА УПРАВЛЕНИЕ
5.1.	Подходи в нормативната база за регламентиране на качеството
5.2.	Общностно и национално законодателство (вертикално и хоризонтално) опрелящо изисквания свързани с качеството
6.	СТАНДАРТИЗАЦИЯ
6.1.	Същност на процеса на стандартизация
6.2.	Класификация на системите за стандартизация - национални и международни стандартизационни системи
6.3.	Видове стандарти и тяхната идентификация по отношение на качеството и безопасността
7.	СЕРТИФИКАЦИЯ
7.1.	Същност на процеса на сертификация
7.2.	Структура на системите за сертификация. Национална система за сертификация
7.3.	Сертифициране на съответствие на продуктите
7.4.	Условия и ред на сертификация (сертификационни и контролни одити на СУ)
8.	ТЕХНОЛОГИЯ НА ИЗГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО
8.1.	Етапи на изграждане на система за управление на качеството

8.2.	Организация на изграждането на интегрирана система за управление – планиране, документиране, внедряване и сертифициране
8.3.	Особености при разработване и внедряване на системи за безопасност

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Задание по предварително зададена тема	1	50
1.2.	Проучване на литература и нормативи и изготвяне на презентации	1	40
1.3.	Електронен тест	1	40
Общо за семестриален контрол:		3	130
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (присъствен тест с отворени и затворени въпроси)	1	80
Общо за сесиен контрол:		1	80
Общо за всички форми на контрол:		4	210

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Станимирова, М. Управление на качеството. Изд. „Наука и икономика“, ИУ – Варна, 2015.
2. Стоянова, А. Съвременни подходи за управление безопасността на храните. Варна : Наука и икономика, 2020, 238. - (Библ. Проф. Цани Калянджиев ; Кн. 66).

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Дюкенджиев, Г., Р. Йорданов. Контрол и управление на качеството. Изд. „Софттрейд“, С., 2012.
2. Моллов, П. Качество на храните - регулиране, контрол, управление, Изд. „Матком“, 2013.
3. Блинов, А., Рудакова, О и др. Реинжиниринг бизнес-процесов. Изд. „Юнити-Дана“, Москва, 2010.
4. Недялков, А. Проблеми на качеството в операционния мениджмънт на услугите. РУ „Ангел Кънчев“, Русе, 2012.
5. Пашова, С., Р. Радев. Качество и безопасност на някои зеленчуци. Научни трудове на УХТ, том 60, свитък 1, Академично издателство на УХТ - Пловдив, ISSN 1314-7102, 2013, с. 643-649.
6. Сандалски, Б. Международна и европейска стандартизация. Софттрейд, София, 2002.
7. Станчева, В. и др. Управление на качеството. ЕАД “Бряг принт” Варна, 1995.
8. Стефанов, Н. Управление на качеството-стратегически и оперативни аспекти, подходи и техники. Сиела, София, 2001.

9. Стоянова, А., Е. Василева. “ISO 9000/НАССР – Интегриран подход към качество и безопасност на храните”. Стандартизация, метрология и сертификация, №12, 2003, с. 33-38
10. Стоянова, А., Е. Василева “Консуматорите и производителите - в търсене на качествени и безопасни храни”, Екоsvят, № 5/6, 2005, с.12-16
11. Стоянова, А. Съвременното състояние на млекопреработвателната промишленост в България. Хранителна индустрия и търговия, № 9, 2005, с.16-18
12. Стоянова, А. Концепцията НАССР – гаранция за производството на качествени и безопасни хранителни продукти. Сборник доклади от IX национална конференция “Актуални проблеми на стоковедната наука и практика 2002”, ИУ, Варна, 2003, с. 111-120
13. Стоянова, А. Стандартът GLOBALG.A.P. - гаранция за качеството и безопасността на земеделските продукти. Сборник доклади от научна конференция на катедра Аграрна икономика, ИУ „Наука и икономика“, Варна, 2012.
14. Стоянова, А., Стоилов, Д. Управление на безопасността на зърнените храни чрез повишаване на превантивните мерки за контрол на микотоксини. Сборник с доклади от XVI научна конференция „Управление и устойчиво развитие“, Юндола, 2013.
15. Стоянова, А. Трудности пред фирмите в България за ефективно и ефикасно поддържане на сертифицирани системи за управление. Сборник доклади съюз на учените, 2013.
16. Стоянова, А., Маринова, В., Стоилов, Д. Управление на безопасността на храните в агрохранителната верига – предпоставка за производство на устойчиви продукти. Научни трудове на УНСС, София : Изд. комплекс УНСС, Год. 62, 2022, 2, 289-304.
17. Танчев, С. Въведение в теорията и практиката за осигуряване качеството и безвредността на храните. Пловдив: АИ на УХТ – Пловдив, 2002.
18. Танчев, С., Ц. Прокопов. Безвредност на храните – том II. Пловдив: АИ на УХТ – Пловдив, 2002.
19. Узунова, Ю., Василева, Б. Управление на качеството. Методични основи. Университетско издателство – ИУ- Варна, 2000.
20. Узунова, Ю., Василева, Б. Управление на качеството. Университетско издателство – ИУ- Варна, 2000.
21. Фур, Х. Позиция на Европейската организация по качеството на приложение на международните стандарти. Годишна сесия на ЕООД, 1999.
22. Pashova, S., R. Radev. Safety Of Foods Offered On The Bulgarian Market. Proceedings of the 18th IGWT Symposium “Technology and Innovation for a Sustainable Future: A Commodity Science Perspective”, Roma, Italy, 2012.
23. Български институт за стандартизация: <http://www.bds-bg.org/>;
24. Българска служба за акредитация: <http://www.nab-bas.bg/>;
25. Държавна Агенция за метрология и технически надзор: <http://www.sasm.government.bg/>;
26. Европейски комитет по стандартизация (CEN): <http://www.cenorm.be/>;
27. Европейски комитет по електротехническа стандартизация (CENELEC): <http://www.cenelec.org/>;
28. Европейски институт по телекомуникационни стандарти: <http://www.etsi.org/>
29. Joint FAO/WHO Codex Alimentarius Commission, 1993, Codex Guidelines for the Application of the Hazard Analysis Critical Control Points (НАССР) System, Alinorm 97/13A Appendix II
30. Stoyanova, A., Marinova, V., Stoilov, D., Kirechev, D. Food Safety Management System (FSMS) Model with Application of the PDCA Cycle and Risk Assessment as Requirements of the ISO 22000:2018 Standard . Standards, Basel, Switzerland : MDPI Publ. , 2, 2022, 3, 329-351.
31. Stoyanova, A., Stavreva, I. Approaches of Customs Control on Cross-border E-commerce of Goods. Izvestia Journal of the Union of Scientists - Varna. Economic Sciences Series, Varna : Union of Scientists - Varna, 11, 2022, 2, 64-76.